

Lechaim **PESACH**

CHABADANMARK
JØDEDOM MED HJERTE OG MENING

Brev fra redaktøren

Velkommen til den seneste udgave af bladet "Lechaim".

For nogle år siden udgav vi et antal skrivelser, og nu vil vi gøre et nyt, friskt forsøg.

Det er vort ønske at udsende et blad om de jødiske helligdage nogle gange om året. Bladet vil indeholde passende artikler med særlig relevans for den/de forestående helligdage. Der vil være historier, indblik, madopskrifter og noget sjovt til børnene.

Vi håber, at I vil finde, at artiklerne giver jer indsigt, belæring og inspiration. Vi modtager meget gerne jeres indtryk og tanker om stoffet, både om det vi behandler, men også om andre emner. Vi værdsætter al feedback!

Pesach vil igen i år blive fejret under hensyntagen til de gældende corona-restriktioner, men vi håber, at I på trods af disse udfordringer vil finde mening og skønhed i helligdagens mitzvot, hvad enten I fejrer dagene sammen med andre eller alene.

Pesach er en tid, hvor vi fokuserer på fornyelse og foryngelse. Må vi alle fortjene at opnå dette ved at opfylde helligdagens forskellige mitzvot.

Med de varmeste ønsker for Chag Pesach Kasher veSameach!

Rochel Loewenthal

Rochel Loewenthal, redaktør.

Lechajim er udgivet af ChabaDanmark.

Chabad Huset, Ole Suhrs Gade 10. 1354 København k. Tlf 33161850 info@chabad.dk

www.chabad.dk

Indhold:

- Om Pesach
- Pesach inspiration
- Pesach historier
- Børnesider
- Seder vejledning
- Pesch opskrifter

Hvad er Pesach?

De 8 dage i påsken fejres i det tidlige forår fra den 15. til den 22. i den hebraiske måned Nissan, som falder normalt i marts eller april måned. Til påske (Pesach) mindes vi Israeliternes frigivelse fra slaveriet i det gamle Ægypten. Pesach fejres ved, at man afstår fra surdej, og festen fremhæver sin egenart under Seder-måltidet ved at drikke 4 bægre vin, at spise matzah og bitre urter og at lytte til fortællingen om udgangen fra Egypten.

På hebraisk kendes festen som Pesach (hvilket betyder forbigang) fordi G-d gik forbi de jødiske hjem, da de førstefødte blandt egypterne blev slået ihjel under den første påskeaften.

Pesach-fortællingen i en nøddeskal.

Efter mange årtiers slaveri for de ægyptiske faraoner, en periode hvor israelitterne var underkastet hårdt slid og ufattelige rædsler, så G-d folkets elendighed og sendte Moses til Farao med denne besked: "Lad mit folk gå, så de kan tjene mig." På trods af adskillige advarsler, nægtede Farao at følge G-ds befaling. G-d sendte derfor 10 ødelæggende plager over Ægypten, disse hjemsøgte og ødelagde alt fra deres husdyrhold til deres afgrøder.

Ved midnatstid den 15. Nissan (1313 før vor

tidsregning) sendte G-d den sidste af de 10 plager over egypterne, og alle deres førstefødte blev slået ihjel. Ved at gøre dette, sparede G-d Israels børn, heraf navnet på helligdagen. Faraos modstand var brudt, og han jog i bogstavelig forstand sine tidligere slaver ud af landet.

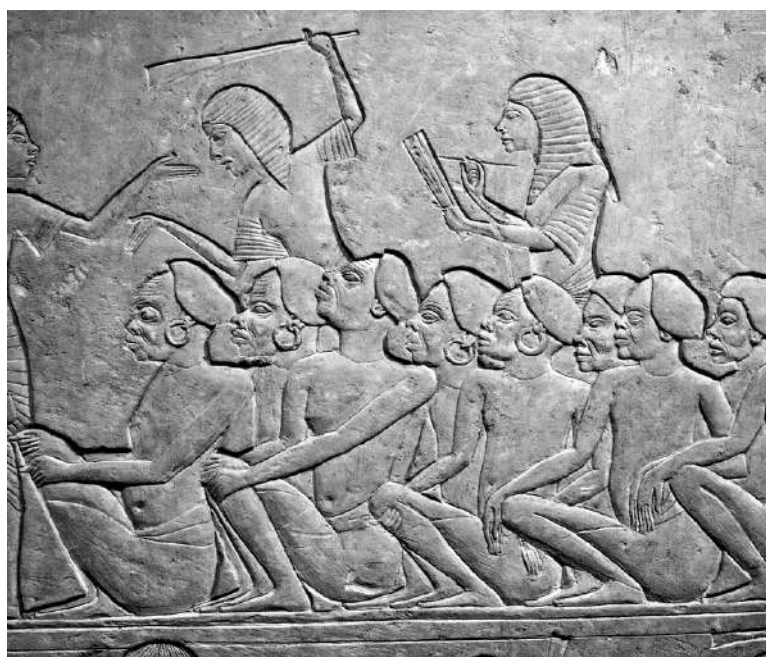
Israelitterne forlod landet med en sådan hast, at brødet, de bagte som proviant, ikke fik tid til at hæve. 600.000 voksne mænd samt endnu flere kvinder og børn forlod den dag Ægypten og påbegyndte rejsen til Sinaibjerget og deres fødsel som nation og som G-ds udvalgte folk.

I gamle dage var ofring af påskelammet en del af fejringen, lammet blev stegt og spist på Seders første aften. Dette var skik, indtil Templet i Jerusalem blev ødelagt i det første århundrede.

Overholdelse af bestemmelser for Pesach

Pesachfesten fejres i to dele: De to første og de to sidste dage (sidstnævnte til minde om Det røde Havs deling) er helt og fuldt helligdage. Der tændes helligdagslys om aftenen, kiddush og overdådige festmåltider nydes begge aftener og dage. Man tager ikke på arbejde, man kører ikke bil, man skriver ikke og tænder/slukker heller ikke elektriske installationer. Man må forberede og anrette mad og bære den udenfor.

De fire dage mellem de to første og de to sidste dage hedder "Chol Hamoed", og disse mellemdage anses for halve festdage, hvilket betyder, at de fleste former for arbejde er tilladt.

Pesach Seder

En af grundene til, at det hedder Seder (bogstaveligt: orden eller rækkefølge), er fordi, der hentydes til orden eller rækkefølge i al jødisk historie i verdensaltet. Alt, hvad der er hændt det jødiske folk, er G-ds plan og drives af det g-ddommelige forsyn.

(Maharal af Prag)

Ingen Chametz

For at mindes det usyrede brød, som israelitterne spiste, da de forlod Ægypten, spiser vi ikke - ja, vi opbevarer det end ikke i husholdningen - noget med surdej fra middag dagen før Pesach til slutningen af helligdagene. Chametz indikerer gæret korn - enhver form for mad eller drikke, der indeholder spor af hvede, byg, rug, havre, spelt eller derivater heraf, som ikke er sikret mod gæring. Det indbefatter brød, kage, kiks, produkter til morgenmad, pasta og de fleste alkoholiske drikke. Derudover kan næsten alle forarbejdede fødevarer eller drikke antages at indeholde Chametz, hvis ikke de er certificeret anderledes.

At bortskaffe Chametz fra hjemmet er en omfattende opgave. Den indbefatter en total forårsrengøring og en "søg og tilintetgør"- jagt på Chametz i løbet af ugerne før Pesach. Den når sit højdepunkt aftenen før Pesach og den efterfølgende afbrænding af Chametz morgenen før. Chametz, der ikke kan bortskaffes, kan i stedet sælges til en ikke-jøde (og købt tilbage efter Pesach).

Matzah

I stedet for gæret brød spiser vi matzah, fladt usyret brød. Det anses for en mitzvah at indtage matzah på de to Seder-aftener (se mere om dette nedenfor) i resten af helligdagene er det frivilligt.

Det er særlig godt at få Shmurah matzah, der omhyggeligt er blevet beskyttet mod fugt fra det øjeblik, kornet er blevet høstet.

Seder

Påskens vigtigste øjeblik er Seder, der holdes på festens to første aftener. Seder er en 15 - punkts tradition, der i høj grad er familieorienteret og desuden er en fest med mange faste ritualer.

Forkuspunkter til Seder er:

Spise matzah. Spise bitre urter for at mindes det bitre liv som slaver, som Israelitterne måtte udholde. Drikke fire bægre vin eller druesaft - en kongelig drik til fejring af den nyvundne frihed. Oplæse Haggadah, en detaljeret beretning om udgangen fra Ægypten. Læsning af Haggadah er opfyldelse af den bibelske forpligtelse til at lære vore børn om udgangen fra Egypten Pesach nat. Den indledes af et barn, der stiller de fire traditionelle spørgsmål.

Tanker, der tæller.

Udgangen fra Ægypten fandt sted om foråret (den 15. Nisan) som det berettes i Tora (Ex. 13,4) "I dag skal du rejse, i forårets måned". På den tid af året er naturens kræfter stærkest, og naturen selv er allersmukkest. For egypterne, der tilbad naturen, virkede det som om deres guddom var stigende. G-d bragte det jødiske folk ud af Ægypten om foråret for at bevise, at naturen ikke har nogen magt eller egen eksistens, den er helt og aldeles underlagt G-ds vilje.

Et Pesachbudskab

Når vi fejrer Pesach, historiens største række af mirakuløse hændelser, er det tid til at række ud over det naturlige til det mirakuløse. Hvordan opnår man mirakler? Lad os bruge matzah som eksempel, fladt og uden smag er det symbolet på ydmyghed. Når vi kaster vort oppustede ego bort, bliver vi i stand til at udnytte den mirakuløse kilde af G-ddommelig energi, som vi alle bærer i vore sjæle.

Hvornår er det forbudt?

Ifølge jødisk lov er det forbudt at spise Chametz efter den fjerde halachiske time om morgenen før Pesach. Det er forbudt at skaffe sig nogen form for fortjeneste fra Chametz ved den femte time, og al Chametz skal være brændt før den sjette time. Fra det øjeblik og indtil efter Pesach er al Chametz absolut forbudt.

Den bibelske begrundelse

Lige før Israelitterne forlod Egypten, befalede G-d dem at ofre et påskelam og spise det med usyret matzah og bitre urter. G-d sagde til dem, at de skulle gentage denne fest hvert eneste år for at fejre udgangen: "Det skal være jer til ihukommelse 7 dage skal I spise matzah, og på den første dag skal I fjerne al se'or (surdej eller gær) fra jeres hjem. Enhver, der spiser Chametz fra den første til den syvende dag skal udstødes af Israel."

Hvorfor gælder forbuddet før Pesach indledes?

Torah lærer os: "Du skal slagte Pesachofferet til Herren, din G-d Du skal ikke spise noget syret med det." Ifølge traditionen fortolkes det således, at forbuddet begynder fra det tidspunkt, da påskelammet kunne ofres: fra middag den 14. Nissan.

For at forhindre folk i ufrivilligt at overtræde forbuddet, vedtog de lærde, at forbuddet mod at spise Chametz begynder to timer før middag, og forbuddet mod at drage fortjeneste af Chametz begynder én time før middag.

Bortskaffelse af Chametz.

Længe før Pesach indledes, gør vi rent for at fjerne al Chametz i vore hjem, kontorer og alle andre steder, der tilhører os. Selv om det er prisværdigt at være målrettet til Pesach, så husk på at støv ikke er Chametz. Formålet med rengøring er at fjerne al Chametz, som man ellers ufrivilligt ville komme til at spise eller drage fordel af i løbet af Pesach. Kravet om at fjerne al Chametz gælder ikke uspiselige små krummer, der er fugtige eller ødelagte. Fokus lægges på ting, der kan komme i kontakt med mad, da det er os forbudt at spise noget med blot et strejf af Chametz.

MATZA.

NÅR EN JØDE SPISER MATZA OG OPTAGER DET I SIN KROP, HELLIGGØR DET ALLE HANS LEMMER. DERFOR ER DET PASSENDE, AT VI FORBEREDER OS PÅ DENNE STORE MITZVA, SÅLEDES AT VORE MUNDE OG VORE KROPPE ER VÆRDIGE, FOR DER STÅR SKREVET "DU SKAL SPISE MATZA PÅ ET HELLIGT STED". (TIFERET SHLOMO)

Køkkenet skal gøres hovedrent, alle overflader skal dækkes eller gøres kosher. Dertil kommer, at hvis man bruger sit sædvanlige køkkengrej til Pesach, skal det også først gøres kosher. Hvis der er økonomi til det, er det bedre og lettere simpelthen at købe et sæt køkkengrej til brug under Pesach.

Visse ikke-spiselige produkter så som vitaminpiller og kosmetik kan indeholde Chametz og skal enten fjernes eller sælges

Tag kontakt til en rabbiner for en komplet liste over forbudte og tilladte produkter.

"Eftersøgningen"

Om aftenen den 14. Nissan, når der kun er 24 timer til Seder, undersøger man alt, hvad der tilhører en selv - incl. hjemmet, kontoret og bilen - for den Chametz, som vi måtte have overset, da vi gjorde rent. Man plejer at foretage eftersøgningen ved brug af et stearinlys, en fjer, en træske og en papirpose til at opsamle resterende Chametz. Få én eller anden til at lægge 10 brødstykker rundt om i huset, der kan findes ved eftersøgningen.

Før vi begynder, fremsiger vi en velsignelse Der må ikke afbrydes mellem velsignelsen og starten på eftersøgningen. Dertilkommer, at vi i løbet af eftersøgningen kun taler om det, der

angår vores jagt på Chametz. For at være sikre på, at vi husker at foretage eftersøgningen til tiden, er det forbudt at spise eller endda at læse Torah efter mørkets frembrud, og indtil eftersøgningen er tilendebragt.

Annulering

Efter denne inspektion for Chametz fremsiger vi en annullering, ifølge hvilken vi frasiger os ejerskab af enhver form for Chametz, der mod vor viden stadig måtte findes i vor besiddelse. Annulleringen skal fremsiges på et sprog, som man forstår.

Ved at frasige vor del af Chametz, anser vi det for intet andet end støv og derfor ejerløst, derved opfylder vi den mitzvah at fjerne al Chametz fra vort ejerskab.

Salget.

Køkkengrej, der normalt bruges til Chametz samt den Chametz, som du nødtigt vil skille dig af med, kan sælges til en ikke-jøde gældende for påsketiden. Nogle har den skik ikke at sælge virkelig Chametz.

Solgt Chametz og køkkengrej skal placeres i et dertil indrettet sted f. eks. et skab eller et lukket kammer, der udlejes til den ikke-jødiske køber indtil afslutningen af Pesach. Dette opbevaringssted skal tydeligt markeres, så ingen af vanvare tager noget derfra.

Salg af Chametz til en ikke-jøde er ikke et symbolsk salg, men en legalt bindende transaktion og skal derfor gennemføres af en kompetent rabbiner.

Efter at have underskrevet en salgskontrakt kan man lade sin Chametz forblive i hjemmet uden

at overtræde forbuddet om ikke at se eller eje Chametz, siden det ikke længere tilhører sin tidligere ejer.

Afbrænding

På den 14. Nissan før den sjette time på dagen brændes al Chametz, som man stadig har. Det inkluderer posen med Chametz fra inspektionen den forrige nat.

Efter al Chametz er brændt, fremsiges annulleringen igen. Dog har denne anden annullering en lidt anderledes ordlyd end den, der blev fremsagt om natten efter inspektionen. Nattens fremsigelse vedrørte kun den Chametz, der var stillet til side for at blive solgt eller spist om morgenen. Når man brænder Chametz, inkluderer fremsigelsen al Chametz, der stadig måtte være i vor besiddelse og tjener desuden som en sikkerhedsgaranti for en Chametz-fri Pesach.

Kitniyot (bælgplanter)

Med begrundelse i alvoren af forbuddet mod Chametz, forbød middelalderens Ashkenazi-rabbinere også indtagelse af enhver form for kitniyot, bælgplanter til Pesach, idet disse kan forveksles med det forbudte korn. Det inkluderer, men er ikke begrænset til: ris, majs, sojabønner, string beans, ærter, linser, sennep, sesam- og birkesfrø. Dette forbud blev en bindende lov i Ashkenasisk jødedom. Forbuddet gælder kun indtagelse af kitniyot, der er ikke noget krav om at destruere eller sælge kitniyot-produkter før Pesach, og vi må drage nytte af disse som f. eks. dyrefoder i løbet af påsketiden.

Chametz efter Pesach

P.g.a. alvoren ved overtrædelse af loven om at eje Chametz under Pesach, iværksatte de rabbinere, der skrev Talmud, en "efter-overtrædelse- straf" for dem, der ejede en form for Chametz under Pesach. Dette forbud er kendt som "Chametz she'avar alav haPesach".

Man må altså ikke indtage eller drage fordel af sådan Chametz, og hvis den findes enten i løbet af eller efter Pesach i en jødes besiddelse, skal den destrueres.

Hvad betyder det i almindelighed? Når du køber Chametz-produkter efter Pesach i en jødisk-ejet forretning, kan ejeren ikke have ejet den Chametz under Pesach. Hvis han gjorde det, skal du afstå fra at købe Chametz-produkter, indtil det skønnes, at der er gået et tilstrækkeligt langt tidsrum, for at alle Chametz-varer kan betragtes som værende solgt. Kontakt din lokale rabbiner om ethvert spørgsmål vedrørende forretninger i dit område. Forbuddet omfatter ikke kitniyot.

Forståelse på et åndeligt plan

Chametz og matzah indeholder næsten de samme ingredienser som mel og vand. Den afgørende forskel er, at mens Chametz hæver, idet den fyldes med varm luft, forbliver matzah fladt og ydmygt.

Derfor bliver Chametz et billede på et oppustet ego, der slavebinder sjælen mere end noget ydre fængsel. Det er grunden til, at vi én gang om året til Pesach, når vi fejrer vor befrielse fra slaveri, og vi fødes som en nation/ G-ds folk, er overmåde omhyggelige med at udslette al Chametz, som vi måtte have.

Det flade, beskedne Matzah repræsenterer ydmyghed, selvudslættelse og engagement, der er de absolutte befriere, der sætter os i stand til at forbinde os med G-d, uden at vort eget ego står i vejen. Derfor er det at spise Matzah til pesach så fundamentalt i vor tro.

I LØBET AF SEDEREN SIGER VI: "MÅ G-D LADE OS NÅ TIL ANDRE FEJRINGER I FRED". PÅ MANGE JØDISKE HELLIGDAGE MINDES VI FORFÆRDELIGE FORORDNINGER OG DEKRETER, DER BLEV AFVERGET I SIDSTE ØJEBLIK; VI TRYGLER G-D OM AT GIVE OS GRUND TIL EN FEJRING AF HELT ANDEN ART, EN "FEJRING I FRED", DER IKKE FORBINDES MED PROBLEMER ELLER SORG AF NOGEN SLAGS.

(IMREI CHEIN)

LIDELSENS BRØD.

DEN MATZA VI SPISER TIL PESACH SKAL UDELUKKENDE BESTÅ AF EN SPECIEL MEL OG VAND. MATZA LAVET AF MEL OG FRUGTSAFT BETEGNES ”RIG MATZA” OG KAN IKKE ANVENDES VED FEJRING AF SEDER. MATZA, LIDELSENS BRØD, SYMBOLISERER VOR ACCEPT AF DET HIMMELSKE ÅG OG VOR VILJE TIL AT GØRE MITZVOT ALENE FOR G-DS SKYLD, SELV NÅR VI IKKE OPNÅR NOGEN FORDEL VED AT UDFØRE DEM.

DERMED EFTERLIGNER VI VORE FORFÆDRES UBETINGEDE LYDIGHED OVER FOR G-DS BEFALINGER, DA DE DROG UD AF ÆGYPTEN KUN MED MATZA SOM PROVIANT I SIKKER FORVISNING OM, AT G-D VILLE SØRGE FOR DEM I ØRKENEN. VI SKAL ALTID UDFØRE EN MITZVA MED DEN SAMME ACCEPT AF VORT HIMMELSKE ÅG, ENDOG FØR VI SØGER EN INTELLEKTUEL BEGRUNDELSE FOR DEN.
(LUBAVITCHER REBBE)

Seder

Seder er en fest, der indbefatter at læse fra en bog ved navn "Haggadah, at drikke 4 bægre vin, at fortælle historier, at spise særlige retter og mange andre traditioner til Pesach. Bibelens bud er, at Seder afholdes efter mørkets frembrud på den første aften af Pesach (på den anden aften, hvis du lever uden for Israel). En mindedag for vor nations mirakuløse udvandring fra slaveriet i Ægypten for mere end 3000 år siden.

I løbet af aftenen vil du få:

- ✘ 4 bægre vin
- ✘ Grøntsager dyppet i saltvand
- ✘ Fladt, tørt kiks-lignende brød kaldet Matzah
- ✘ Bitre urter, ofte peberrod (uden tilsætningsstoffer) og romainesalat dyppet i Charoset (en blanding af nødder, æbler, pærer og vin)

✘ Et festmåltid, der indeholder velkendte livretter som hønsekødssuppe og gefillte fish. Hver del har sin plads i et 15-punktsprogram af smag, lyd, overraskelser og dufte, der har fulgt det jødiske folk gennem årtusinder.

Hvad skal der bruges?

✘ Den ceremonielle mad arrangeres på en tallerken kaldet en kæ'arah eller Seder-platte. Der kan være én eller flere kæ'arah til hele Seder.

✘ Hele processen beskrives i en bog kaldet "Haggadah". Skønt teksten er på hebraisk (med en anelse aramæisk) er det helt acceptabelt at læse Haggadah i oversættelse, hvis man ikke forstår hebraisk.

Hver eneste deltager i Seder skulle føle sig som én af dem, der drog ud fra Ægypten. Vi begynder med historien om vore patriarker Abraham, Isak og Jacob og fortæller, hvorledes det jødiske folk kom til Ægypten, idet vi mindes deres lidelser og forfølgelse. Vi er med, når G-d sender de 10 plager for at straffe Faraos land, vi følger med, når folket forlader Ægypten og går over Det røde Hav. Vi er vidner til G-ds hånd, der mirakuløst skiller vandet og lader Israelitterne gå tørskoede over på havets bund, og vi ser, at havet skyller tilbage og oversvømmer de ægyptiske legioner.

FEJRING AF MATZOT, FEJRING AF PESACH.

TIL PESACH LOVPRISER DET JØDISKE FOLK G-D, OG G-D LOVPRISER DET JØDISKE FOLK. TORAE REFERERER TIL PESACH SOM ”FEJRING AF MATZOT”. G-D ANERKENDER SÅ AT SIGE DET JØDISKE FOLK FOR AT HAVE FORLADT EGYPTEN I STOR HAST, KUN MED DEJ SOM PROVIANT I TILLID TIL, AT G-D VILLE FORSYNE DEM MED MAD I ØRKENEN. MENS VI DERIMOD KALDER HELLIGDAGEN ”FEJRING AF PESACH”, IDET VI TAKKER G-D FOR AT HAVE ”PASACH/GÅET FORBI” JØDERNES BOLIGER, DA EGYPTERNE BLEV RAMT.

(R. LEVI YITZCHOK AF BERDITCHEV)

Pesachs sidste 2 dage i en nøddeskal.

Den 7. og 8. dag i Pesach fejres som Yom Tov, helligdage, der toppe den ugelange fejring, der begyndte med den første Seder. I Israel er der kun den 7. dag en fejring. På hebraisk hedder de 2 sidste dage Shvii shel Pesach (den 7. Pesach) og Acharon shel Pesach (den sidste Pesach).

Hvad skete der på Pesachs 7. dag?

På den 15. dag i måneden Nissan forlod Israels børn Egypten, hvor de i generationer havde levet som slaver. På trods af sin oprindelige stædige afvisning gav Farao efter 10 udmarvende plager efter og tillod Israelitterne at forlade Ægypten med formålet at holde en 3-dages åndelig retræte i ørkenen. Da Israelitterne 3 dage senere ikke var kommet tilbage, blev Farao klar over, at de var taget afsted for altid. De havde begivet sig på vej mod friheden i Det forjættede Land. Farao sadlede sin bedste krigshest og samlede sine landsmænd for at forfølge de tidligere slaver. Efter en relativ kort forfølgelse var Israelitterne fanget; der var ikke andre muligheder end havet, der lå foran dem. Da befalede G-d Moses at løfte sin stav, havet delte sig, og Israelitterne kunne gå over havets bund. Da egypterne forsøgte at sætte efter Israelitterne, kom havet væltende ind over dem. Vogne, ryttere og heste - alt forsvandt i det frådende hav.

Overvældet af taknemmelighed anførte Moses folket i at synge Havets Sang. Miriam anførte kvinderne i en takkesang akkompagneret af trommer og tamburiner.

Dette mirakel fandt sted i de tidlige morgentimer på den 7. Pesach.

Hvad gør vi, når vi fester?

Pesachs 7. og 8. dag er fuldgyldige helligdage. Som på andre helligdage arbejder vi ikke, dog med undtagelse af at forberede mad, vi fremsiger bønner som på helligdage, kvinder og piger tænder lys om aftenen på begge dage, men der er også særlige ting, man gør på Pesachs sidste dage.

Pesachs 7. dag

⌘ Blink ikke! Mange mennesker plejer at holde sig vågne hele natten før Pesachs 7. dag for at studere Torah for på den måde at takke G-d for miraklet, han dengang udførte.

⌘ Læs den igen! Ved

G-dstjenesten om morgenen den 7. dag indeholder læsningen fra Torah den bibelske fortælling om den mirakuløse redning i havet og sangen, vi sang.

Pesachs 8. dag.

⌘ Nip og dyp! Mange gør dette at nippe og dyppe for at være sikre på, at Matzah ikke kommer i kontakt med fugt, så krummer eller rester ikke gærer. På Pesachs 8. dag er det ikke helt så strengt påbudt at følge reglen, Matzah kan blandes med vand og andet flydende med henblik på at fremstille lækkerier som Matzah-boller og Matzah-brei.

Jizkor

⌘ Under G-dstjenesten om morgenen den 8. dag reciteres

Jizkor mindebønner for afdøde slægtninge.

⌘ Fremtidens middag. På Pesachs sidste dag udtalte Baal Shem Tov, at lyset fra den messianske udfrielse allerede stråler klart. Han indførte et særligt måltid til afholdelse i dagens sidste timer. Rabbi Shalom Dov Ber af Lubavitch

tilføjede måltidet 4 bægre vin, så det afspejler Seder fra helligdagens første aftener. I Israel holdes dette måltid og Yizkor på den 7. dag.

Er dette frihed?

Pesach siges at være fejringen af befrielsen fra slaveriet fra slaveri. Men det virker næsten latterligt at fejre friheden ved ikke at spise brød!

Er begrænsninger ikke nøjagtigt det modsatte af frihed?

Det afhænger af, hvordan du definerer frihed. Hvis du med fri mener at gøre hvad du vil uden regler eller begrænsninger overhovedet, så har du ret.

Hvis jeg kun er fri, så længe ingen fortæller mig, hvad jeg skal gøre, og jeg kan følge alle mine indskydelser, er forbudet mod at spise brød faktisk en overtrædelse af min "frihed." Men er det virkelig frihed?

Er jeg så ikke bare slave af mine indfald og lyster?

Hvad hvis min lyst ikke kommer fra mig? Måske har jeg ønsker, der blev anbragt i mit hoved af andre. Er jeg virkelig fri, hvis jeg følger

disse ønsker? Hvad hvis jeg har skadelige lyster?

Kan du kalde mig fri, hvis jeg er

bundet af disse lyster? Hvad med tvangsmæssig eller vanedannende

opførsel? Dårlige vaner? Kan du ikke også være en slave af det du ønsker?

Jødedommen definerer friheden meget forskelligt.

Ægte frihed er evnen til at udtrykke, hvem du virkelig er. Hvis der er niveauer i din personlighed, der ikke er blevet udforsket, hvis din sjæl ikke har haft mulighed for at blive udtrykt, så er du endnu ikke fri.

Toraen er instruktions manual til vores sjæle. Selv dens tilsyneladende restriktive love er der kun for at tillade os at tappe ind i vores indre jeg. Nogle gange er det kun gennem begrænsninger, at vores sande jeg kan komme ud. Et eksempel på begrænsninger der frigøres, kan findes i fodbold.

Sammenlignet med andre sportsgrene er fodbold meget begrænsende, fordi du ikke kan bruge dine hænder. Så er fodbold et frustrerende spil at spille?

For en nybegynder ville det måske være.

Hvis du konstant fokuserer på det faktum, at du ikke kan bruge dine hænder, ville det virke temmelig irriterende.

Men når du først kender spillet, vil du indse, at netop fordi du i fodbold er begrænset til at bruge dine fødder, er du "fri" til at udvikle andre færdigheder som sparke, snyde og forhindre - evner du ikke vidste du havde. Tilsvarende er det underliggende formål med jødiske skikke ikke at begrænse os. Tværtimod tjener skikkene til at dæmpe støjen af vores hverdagsagtige eksistens og hjælper os med at tilpasse os de dybere budskaber i livet.

Til Pesach er vi faktisk begrænsede i hvad vi spiser. Men ved at ændre vores sædvanlige vaner, bliver vi frie til at se ud over det daglige. Vores sjæle får en chance for at blive hørt, og intet kan være mere frigørende end det.

Copyright and reprinted with permission from Chabad.org

Med tak til Ursula Ljungqvist, Chana Elul, Mette Bentow og Yair Sapir

DETTE ER LIDELSENS BRØD (FRA HAGADA). FØR VI PÅBEGYNDER FREMSIGELSEN AF HAGADA GIVES DENNE MEDDELELSE: "MÅ ALLE, DER ER SULTNE, KOMME OG SPISE". LIGESOM "ENHVER JØDE ER GARANT FOR DE ANDRE, INGEN JØDE KAN FOR ALVOR VÆRE FRI, SÅ LÆNGE HANS BRODER FORBLIVER I SLAVERI. DERFOR ER DET VOR FØRSTE PLIGT AT INDBYDE MINDRE HELDIGT STILLEDE BRØDRE AT TAGE DEL I VORT MÅLTID; FØRST DA KAN VI VIRKELIG FEJRE SEDER OG DRAGE UD AF EGYPTEN.

Af Silja Vainer

Inspirationskilde:

Rabbi Lord Sacks z"l: "You achieve immortality not by building pyramids or statues - but by engraving your values on the hearts of your children, and they on theirs, so that our ancestors live on in us and we in our children, and so on until the end of time."

At forberede Pesach - mentalt og praktisk.

I tiden op til Pesach prøver jeg at finde min personlige udfrielse. Jeg plejer at sammenligne lidt med tiden op til Yom Kippur. At blive frisat for det, der holder mig tilbage for at blive et bedre "JEG", frihed til at vælge, hvordan jeg vil respondere på givne omstændigheder.

"Det er ikke, hvordan vi har det, men hvordan vi tar det" - Frit omdefineret fra Victor Franks " Psykologi og eksistens" / Mans search for meaning Hvert år forsøger jeg at lære noget nyt op til Pesach. For et par år siden fik jeg en opgave af Mody, vores svigersøn i Raanana- at komme med et lille indlæg ved Sederbordet.

I Jonathans Saks z"l Haggada/ Pesach bog fandt jeg et spændende afsnit om "Kvinder og Exodus":

Det var Moses, der så israeliterne/ hebræerne lide. Det var Moses, der blev udvalgt og han stod mellem folket og Gud. Men vi hører også om Quinderne! Uden Moses ingen Exodus- men uden de heltmodige QUINDER ville der ikke have været Moses.

Der nævnes specielt 6 kvinder:

Yokheved Moses mor. At ville have børn, i den kritesituation israeliterne levede i, er fantastisk håbefuldt. Yokheved gemmer Moses i tre måneder, inden han bliver sat i floden.

Yokheveds tre børn Miriam / profetinde, Aron / Israels første ypperstepræst og Moses/ folkets leder og profet.

Miriam følger sin bror, da han bliver sat ud i Nilen. Hun opfordrer den ægyptiske prinsesse til at få en hebraisk amme. Moses vokser op i sin egen familie med Yokheved, hans mor som amme. Miriam er uforfærdet- sin slave situation til trods. Hendes handlinger var altafgørende for det videre historieforb. Yderligere får hun sin far Amram til at opgive en planlagt skilsmisse - pga. dekretet om, at drengbørn skal druknes i floden. Miriam siger til sin far: Far, din beslutning er mere grusom end Pharaos.

Pharaos DATTER, som oprindeligt ikke hed andet, finder man omtalt i 1. Krønikernes bog kap. 4 v. 18 med navnet Bitya-datter af Gud. Dette kaldes hun pga. hendes redning af Moses. Hun omtales nogle steder som Moses plejemor.

Man siger Bitya var den første "Rigtheous Gentile" Retfærdige ikkejøde.

Den fjerde kvinde er Moses kone Tzippora datter af midjanitten Yitro. Hun følger Moses tilbage til Ægypten efter hans flugt, hun omskærer selv sin søn Gershon, da Moses har udsat det på rejsen og Gud bliver vred. Derved redder hun Moses liv

2.MB kap 4. v. 24-26

Femte og sjette kvinder er de to jordmødre Shifrah og Puah, som blev instrueret i at dræbe alle drengebørn.

De udviste civil ulydighed! De frygtede Gud og lod drengene leve. De forklarede de ægyptiske myndigheder, at de hebræiske kvinder var så dygtige til at føde selv, inden de som jordmødre nåede frem. 2.MB kap. 1 v. 15-21. Det var fordi jordmødrene frygtede Gud, at de blev stammødre.

Op gennem historien, lige indtil der kom demokratier, var det almindeligt, at herskerne bestemte alt. Men disse seks bibelske kvindeskikkelser havde høj moral og var forbilleder på moral overfor magt. På grund af disse seks kvinder og pga. Moses blev Israel indløst / forløst.

Yokheved, Miriam, Pharaos datter Bitya, Tzipora, Shifrah og Puah
Repræsenterede stærk moral, Gudsfrygt, intuition og situationsfornemmelse.

Praktisk forberedelse til Pesach

Efter Purim gør det løs - Forårsrengøringen starter.

Alt syret skal væk!

Vi har lært af rabbinere, at støv ikke er chametz, men mange af os får rengøringsflip, når foråret banker på. Det er dejligt med et rent hjem, men det behøver ikke være sterilt 😊

Jeg forsøger- at være i god tid, så der er overskud til at nyde Sederaften.

Om kashring og rengøring af køkkenet bliver for omfattende her- læs det blå Pesach hæfte fra DJS eller søg tante Google.

Det bliver lidt anderledes i år da Pesach starter motei shabbat.

Men ellers som følger:

Aftenen før pesach udryddelse af det syrede - Bedikat Chametz - leg m børnene lys fjer og fejebakke

Om formiddagen inden Pesach afbrænding af den sidste surdej - i Israel er der bål på hvert gadehjørne.

Ved seder bordet skal vi betragte os selv som gået ud af Ægypten.

Og som jeg startede "Fortæl til dine børn" -

En jødisk forpligtigelse at fortælle din historie og vores fælles historie.

Chag Pesach kasher v' sameach

Ps

Inspiration til maden finder man ofte i familien, men også her er der masser inspiration hos tante Google igen.

Hjertevarmende historier

Rabbiner Levi Yitzchag fra Berditchev (1740 - 1809) virkede som selvudnævnt karaktérvidne for det jødiske folk, og han var engageret i en evig dialog med G-d, og han havde et skarpt øje for de ekstraordinære kvaliteter, han kunne se i enhver jøde, han mødte. Følgende er en af de bedst kendte beretninger fra Berditchev:

Det var en eftermiddag før Pesach, og rabbiner Levi Yitzchak gik omkring i gaderne i det jødiske kvarter på udkig efter lokalq smuglere. En af dem bad han om at skaffe sig en andel af tobak, en anden bad han om at skaffe brokade og broderet stof. Uanset hvilke varer han efterlyste, var alt muligt at skaffe, hvis blot man kunne betale.

Men da han bad sine nyfundne bekendtskaber om at skaffe sig brød og whisky, afslog de selv samme forretningsmænd, der tidligere havde været så villige. "Rabbi", sagde de, "Er du ude på at fornærme os? Seder indledes om blot et par timer, og ingen jøde har så meget som en krumme chametz tilbage i sit hus eller sin forretning".

Uanset hvor meget han tilbød dem, var ikke én af købmændene villig eller i stand til at fremskaffe så meget som en krumme brød eller en tår alkohol. Byen var blevet en chametz-fri zone.

Begeistret over resultatet af det forgæves forsøg, så rabbineren op mod himlen og udbrød: "Almægtige G-d, se med stolthed på dit folk! Zaren har grænsevagter og skatteinspektører til at udføre sine ordrer. Poliiti og retsvæsen

gør deres yderste for at pågribe og straffe smuglere og sortbørshandlere, og dog kan man illegalt skaffe sig alt, hvad man måtte ønske, hvis blot man har penge. Sæt dette i relation til dit folks troskab. Det er mere end 3000 år siden, at du befalede os at fejre påske. Intet politi, ingen vagter, ingen retsinstanter eller fængsler til at fremme denne din lov - og dog overholder dit folk dine befalinger til punkt og prikke!"

Mik'amcha Yisrael - Hvem er som dit folk, Israel?

En særlige Pesach

Det var morgenen før Pesach 2016, og alt skulle forberedes hurtigt og effektivt. Familien G, der boede i en lille by i det nordlige Israel, havde planlagt at tilbringe helligdagene sammen med slægtninge i Modein, en by beliggende mellem Jerusalem og Tel Aviv.

Godt hjulpet af sin søn havde fru G travlt i køkkenet med at forberede en mængde mad til den store familie, der ville slutte sig til dem i Modein. De skulle være 35 personer ialt. I mellemtiden fik hr. G anbragt resten af børnene i bilen, og de kørte afsted mod Modein med familiens kufferter i bagagerummet, under børnenes fødder og hvor den ellers kunne anbringes.

Det var efterhånden blevet sidst på eftermiddagen, da fru G endelig var færdig med at tilberede maden, og mor og søn drog afsted i familiens anden bil. Til deres bestyrtelse var der sket en ulykke på vejen, og trafikken blev afviklet i sneglefart. Solen var ved at gå ned, og der var stadig næsten 100 km. til deres bestemmelsessted.

Da de ikke øjnede anden mulighed, kørte de fra vejen mod den nærmeste by Hadera, beliggende ved Israels kystlinje til Middelhavet.

Først overvejede de at tilbringe helligdagen i bilen. De var kun de to, og de havde masser af mad, men de indså hurtigt, at planen var upraktisk. I stedet besluttede de at forsøge at finde en familie, der kunne give dem husly for helligdagen. "Undskyld mig", sagde fru G til en dreng, der sad i gården til en nærliggende bygning. "Er der en familie her, der fejrer en traditionel Pesach?" Helt sikkert, og drengen viste dem, at der boede en familie på 1. sal i bygningen. Familien D.

Fru G bankede på døren med hjertet oppe i halsen, hun håbede, at hun og hendes søn i det mindste ville få et sted at sove på helligdagen. "Hej", sagde hun nervøst til kvinden, der overrasket åbnede døren. "Min søn og jeg sad fast i trafikken, og det er næsten Pesach. Kunne vi evt. være her på helligdagen?" "Jo ... jovist ... det tror jeg nok ... jeg mener, lad mig lige spørge min mand", svarede fru D og gik ned gennem entréen. Et øjeblik senere kom hun tilbage og sagde: "I er velkomne til at blive hos os. Det bliver måske lidt trangt ved bordet, men vi er glade for, at I er her. Jeg må bare advare jer om, at i vores familie overholder vi en streng vegetarisk madplan, så I vil måske synes, at vores mad er temmelig anderledes, end hvad I er vant til".

"Mad", udbrød fru G, "Jeg har mad nok til at bespise 35 personer. Kom, lad os bringe fadene ind, så vi kan få dem i køleskab, før al maden bliver dårlig i bilen".

Familien D så med forbløffelse den tilsyneladende endeløse parade af fisk, kød, salat og hønsekødssuppe, der fandt vej til deres beskedne hjem. Efter suppen var kommet på komfuret, fadene anbragt på varmeplader og helligdags-lysene tændt, begyndte kvinderne at tale sammen.

"Jeg vil gerne have, at du skal vide", afslørede fru D, "at der netop nu er sket et mirakel i vores hjem. Jeg fortalte dig ikke sandheden fra starten, i virkeligheden er vi ikke rigtigt vegetarer; vi er bare meget fattige. Min mand og jeg har begge været arbejdsløse et stykke tid, og vi er under et stort økonomisk pres. For at forklare vore børn, hvorfor vi spiser pita og hummus til morgenmad, frokost og aftensmad, har vi besluttet at sige til dem, at vi afprøver en ny vegetarisk madplan.

Vi har slet ikke noget til Pesach, og vi hører ikke til dem, der rækker hånden frem og tigge. Faktisk havde vi besluttet at fejre Seder i Chabad Huset, for vi vidste, at dér skulle vi ikke betale penge, men vi vidste til gengæld ikke, hvad vi skulle gøre resten af helligdagene".

Som dagene gik, og skabene forblev gabende tomme, spurgte jeg min mand: "Hvad skal vi gøre til Pesach?" Han så roligt på mig og sagde bare: "Vær ikke urolig, G-d kan hjælpe os på et øjeblik". "Jeg vil ikke sige, at det trøstede mig, men havde jeg noget andet valg? Her til morgen spurgte jeg ham igen, og han sagde blot, at han havde tro på G-d, og at han var sikker på, at alt ville blive godt. I eftermiddag brød jeg ud i gråd. "Selv om vi mirakuløst får varer, så er der ikke tid til at tilberede dem",

klagede jeg grædende i soveværelset, hvor børnene ikke kunne se mig. "Hvis G-d ønsker at sende os mad til Pesach - og det er jeg sikker på, at han gør - vil han også sørge for, at den er tilberedt og varm", var hans svar. På den ene side var jeg rørt over hans tro, men på den anden side var det også vanvittigt irriterende. Gjorde han grin med mig, eller var han bare naiv? "Nu, få minutter før vi skal tænde helligdags-lysene, sendte G-d dig med en bil fuld af lækre retter, så vi alle kan fejre Pesach, som vi plejede at gøre førhen.

Efterord: Denne historie, som blev fortalt af rabbi Yochanan Butman fra Chabad, Hadera, ender ikke hermed. Fru G besluttede, at hun i fremtiden diskret ville gøre det til sin opgave at hjælpe familien D; siden har de gjort store fremskridt på vej til økonomisk uafhængighed.

Pesach i Sibirien af Eliezer Naness.

Uddrag fra hans bog Subota, der beskriver hans oplevelser i en russisk arbejdslejr, hvor han var fængslet i næsten 20 år.

Lige før Pesach 1938 blev jeg kaldt til lejrens kontor. Kommandantens assistent meddelte mig, at min kone havde sendt mig en pakke, der indeholdt varmt tøj, 100 rubler og en pakke matzot. Han gav mig det hele undtagen pakken med matzot. "Fordi du ikke arbejder om lørdagen, får du rigeligt med problemer. For din egen skyld vil jeg vil råde dig til ikke at tage din matzot. Bed kommandanten om at returnere den til din kone. Der kan så være mulighed for at overflytte dig og måske også din ven til et lettere arbejde".

Jeg takkede ham for hans råd og gode intentioner og bad ham give mig min matzot, for jeg agtede ikke at spise

chametz til Pesach. Assistenten undskyldte og tilføjede: "Jeg kan kun advare dig om, at du gør dig selv og især din unge ven Shmuel en bjørnetjeneste. I lejren tales der allerede om, at du demoraliserer de andre fanger fra din brigade. Du ved, at der er mange måder at fjerne uønskede elementer på. De vil sende dig et sted hen, og undervejs vil der ske dig noget. Dine knogler vil aldrig blive fundet". Han gav mig min matzot og sagde ikke mere. Jeg gik derfra i lykkelig viden om, at vi havde matzot til Pesach. Dagen før Pesach gik vi ud for at arbejde, som vi plejede.

Da alle fangerne om aftenen gik hen for at spise, bad Shmuel og jeg aftenbønnen til Pesach. Så bredte vi en sæk ud over den hylde, hvor vi sov om natten, og der holdt vi vor Seder. Vi fik 3 matzot hver, vi havde ikke maror (bitre urter), men til gengæld savnede vi ikke bitre oplevelser. Vi havde heller ingen vin, men i tankerne havde vi, og nu indledte vi vor Seder. Først holdt vi Kiddush, så stillede Shmuel mig de 4 spørgsmål. Vi talte om vore slægtninge. Jeg forestillede mig, hvordan min kone og min mor nu sad alene i huset, og at de sikkert græd over min skæbne i denne brutale lejr.

Shmuel tænkte på sine forældre, der også måtte fejre Seder uden ham. Vi besluttede, at uanset hvad der ventede os den følgende dag, så ville vi ikke arbejde på helligdagen. Ligesom det jødiske folk troede, at G-d ville udfri dem fra Ægypten, således troede vi, at G-d ville redde os fra lejren, og at han ville bringe alle jøder ud

af Rusland og føre dem til Israel.; ligesom jøderne ikke kunne undslippe Ægypten, således kunne jøderne heller ikke undslippe Rusland. Kun G-d kunne bringe dem fra Rusland til Israel.

Sent på natten tilbød vi vores brigadegeneral noget matzot. Han blev meget taknemmelig og tilbød at hjælpe os. "I skal gå ud sammen med de andre i brigaden, ellers er jeg nødt til at rapportere jer. Når I først er ude, vil I finde en udvej, så I ikke skal arbejde på helligdagen". På Pesachs første dag undgik Shmuel og jeg brigaden. Brigadegeneralen lod som om, han ikke lagde mærke til, at vi udeblev og imens gik omkring i området. Vi fandt et lille, forladt og ikke opvarmet rum, hvor vi krøb sammen i den ubærlige kulde. Da brigaden om aftenen havde afsluttet dagens arbejde, kom vi frem. Vi blev ikke venligt modtaget.

Efter navneopråb gik alle over i messen, mens vi bad og gennemførte den 2. Seder, hvorefter vi lagde os ned for at sove. Den næste morgen havde generalen en faderlig samtale med os. "I ved, at der ikke er hemmeligheder i en lejr. Kommandanten er allerede blevet informeret om, at I ikke mødte til arbejde i går p.g.a. jeres helligdag. Der går et rygte, at I vil blive dømt for "kollektiv arbejdsvægring". I ved udmærket, at straffen kan være et reb. Jeg vil ikke tvinge jer til at arbejde på en helligdag, men jeg vil heller ikke lide med jer. Gør som I vil, men uden at indblande mig. Jeg vil ikke have noget med det at gøre".

At undgå arbejde den næste dag var endnu sværere end den foregående dag, men vi klarede det. Forfrosne og sultne gik vi omkring på området. Da natten faldt på, bad vi aftenbønnen og vendte tilbage til brigaden og begyndte at arbejde. Vi opdagede med et, at vores arbejdsleder ventede på os. "Hør lige her," sagde han til mig. "Hvis du vil ødelægge dit liv, så er det din sag.

Jeg ønsker ikke noget ondt for dig, G-d forbyde det." Kommandanten er ikke interesseret i din proces, for den kan kaste en skygge over hans karriere. Han kan sende dig til den næste verden uden en retssag, og det er, hvad han har gjort mere end én gang i andre tilfælde. Tænk dig om, hvorledes du vil undgå faren".

På kommandantens kontor mødte vi en oberst fra NKVD. Han talte stille og roligt, som om han vejede sine ord: "Hvad er grunden til jeres afslag på at arbejde lørdage og jødiske helligdage?" "Udelukkende af religiøse grunde", svarede vi. "Vi har vist denne sag særlig interesse. Vi er blevet fortalt, at ifølge jødisk lov er det tilladt at arbejde om lørdagen, hvis der er fare for menneskeliv.

Derfor opfatter vi jeres vægring mod at arbejde - specielt sammen med jeres brigade - som værende af politiske grunde. Den slags forbrydelser kan straffes med døden. Vi giver jer én chance mere; hvis I lover, at I herefter arbejder hårdt og ærligt alle ugens dage, som de andre gør, så giver vi jer en retfærdig dom. Dertil kommer, at hvis I opfører jer ordentligt, kan vi overføre jer til et lettere arbejde." Han ventede på vort svar "NÅ, hvad siger I?" "Jeg vil ikke arbejde på sabbatten eller de jødiske helligdage," svarede jeg med fasthed. Shmuel sagde det samme. "Jeg tror, at I vil overveje det"; svarede obersten med en

blanding af vrede og forbitrelse. "I mellemtiden kan I gå i seng." På trods af trusler, slag og tortur overvejede Eliezer Naness aldrig at give efter, når det drejede sig om at overholde mitzvot.

I 1965, 10 år efter sin løsladelse fik Eliezer Naness endelig lov til at forlade Rusland for at slå sig ned i Israel, hvor han og hans hustru har boet, indtil hans død sidste år.

"Lad dem spise kage"

af Tzippy Robinson

Kage? Det er snart påske, og vi taler om kage? At tale om matza ville give mening. At udveksle opskrifter på Gefilte Fish ville give mening. Men kage?

Udsagnet "Lad dem spise kage" er angiveligt udtalt af den franske dronning Marie Antoinette, og det viser det kolossale classeskel i Frankrig, der førte til Den franske Revolution. Hun var så uendelig langt fra de kår, som størstedelen af hendes landsmænd levede under, at hun simpelthen ikke kunne forstå, at de led sult. For os forekommer hendes svar absurd og tåbeligt. "Folket har ikke brød? Jamen, så lad dem spise kage!" Udsagnet pegede mod et langt større problem, Frankrig var et klassesdelt samfund, og de øverste klasser levede et liv så fjernt fra den almene befolknings, at de ikke havde nogen ide om deres leveforhold, endsige et ønske om at forandre dem.

Det største problem med den kongelige familie i Frankrig var dens arrogance, en så udtalt arrogance, at den afstedkom en alt-eller-intet revolution, en gadekrig for at bringe forandring.

At slippe af med arrogance er det, der forbinder Den franske Revolution og den jødiske Pesach.

Til Pesach er det forbudt at spise syret/gæret mad, chametz. Vi kan ikke have nogen form for chametz i vore hjem, og vi kan heller ikke på nogen måde drage nytte af det i påskeugen. Derfor bruger vi en mængde energi i ugerne før påske på at fjerne selv den mindste krumme chametz.

I Chassidisk filosofi sammenlignes karaktertrækkene arrogance med chametz og beskedenhed med Matza, fordi chametz skal hæve og bliver oppustet (som et ego), mens chametz af natur er fladt og ikke bemærkelsesværdigt.

Der er en historie om en elev af Alter Rebbe, Rabbi Shneur Zalman af Liadi, den første Chabad Rebbe. Den pågældende elev havde fået tildelt en privataudiens med Alter Rebbe, og da han trådte ind i Rebbens studerekammer, spurgte han ham: "Hvad mangler jeg?" Rebben svarede ham: "Du mangler intet i relation til lærdom og

HER SPØRGER SØNNEN (FRA HAGADA)

RABBI AARON FRA STOLIN SAGDE I SIN FADERS, RABBI ASHERS NAVN: "HER - PÅ SEDERNATTEN - ER DET ER GUNSTIGT TIDSPUNKT FOR EN JØDISK SØN AT BEDE SIN FADER I HIMLEN OM AT DÆKKE ALLE HANS BEHOV OG AT GIVE HAM SIN VELSIGNELSES FYLDE.

FOR IKKE KUN EN ENKELT STOD OS IMOD FOR AT ØDELÆGGE OS (FRA HAGADA)

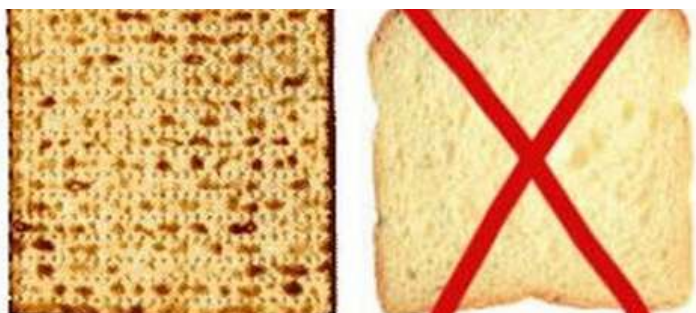
HVORFOR HAR VORE FJENDER STRÆBT EFTER AT ØDELÆGGE OS? FORDI VI IKKE VAR ÉN. NÅR DET JØDISKE FOLK IKKE ER ENIGT, ER FORENET, ER DET DEN VÆSENTLIGSTE GRUND TIL ALLE VORE PRØVELSER.

(SEFAT EMET)

G-dsfrygt. Men du skal af med chametz i din karakter, i dit oppustede ego. Midlet hertil er matza, den symboliserer ydmyghed og evnen til at tilsidesætte sig selv for at tjene G-d".

For at realisere det råd, som Alter Rebbe gav sin elev, kan vi se på rengøringen til Pesach som noget, vi ikke bare gør ved huset, men også ved os selv. Når vi omhyggeligt inspicerer hvert hjørne, gennemsøger hvert skab og renser hvert et kammer, så må vi gøre det samme med vor egen karakter – se efter områder, hvor vor egen arrogance måske hober sig op.

Vi håber og beder, at al denne rengøring/renselse til slut vil føre til Moshiachs komme, når hele verden er blevet kosher for Pesach, er blevet rensset for al chametz, så at vi – befriede for byrden af vore egne ego'er – til slut vil blive i stand til at tjene G-d uden hindringer.

TILLYKKE !

Hvad kendetegner en barnefødsel? Det gør det øjeblik, da barnet befries for livmoderens begrænsning. Hvad kendetegner det jødiske folks fødsel? Det gør vor udfrielse af det ægyptiske slaveris fysiske begrænsninger og tillige de åndelige bindinger, som afgudsdyrkelsen og den kultur, som vi tillærte os under eksilet i Ægypten. Omfanget af ændringen fra én status til en anden gør, at vi fester; vi fejrer fødselsdage på den dag, vi blev født, og vi fejrer det jødiske folks fødselsdag til Pesach.

Talmud lærer os, at på vor fødselsdag er lykken med os. Jødisk mystik forklarer, at på årsdagen for en begivenhed er den g-ddommelige kraft til stede endnu engang, som den var ved selve begivenheden. Få dage før Pesach, det jødiske folks fødselsdag, fejrer vi Rebbens 99-års fødselsdag.

Fejring af en fødselsdag på traditionel jødisk vis indebærer at bruge dagen med henblik på at gøre størst mulig gavn. Det kan man gøre ved at give almisser, dele jødiske ord og tænkning med familie og venner, tænke over året, der er gået og at tage gode beslutninger for fremtiden.

På sin fødselsdag har Rebbe regelmæssigt brugt sin tid på at give. Han har givet velsignelser, han har uddelt hellige bøger som gaver til et tusindtal af følgere og beundrere, han har delt sin tid og sin kolossale viden om Toraen. Ikke desto mindre ønsker mange mennesker at give Rebbe gaver i denne specielle anledning.

Hvilke gaver kan vi give Rebbe? En enkelt god gerning. Nogle øjeblikke dedikeret til studie af Toraen. En mønt i tzedaka-boksen hver ugedag. En beslutning om at vokse åndeligt i jødisk henseende. Ethvert studium af Tora eller mitzvot, der udføres med det ønske at forberede og fremme den længe ventede udfrielse, til hvilken Rebbe har helliget sit liv.

Elias' bæger.

Traditionen på Seder-bordet at fylde et femte bæger til profeten Elias er relativt ny. Selv om nogle jøder altid har gjort det, er det nu blevet mere udbredt i de seneste generationer. En forklaring herpå er, at denne tradition er nært forbundet med vor tro på Messias' komme, for profeten Elias vil være dén, der bebuder udfrielse og den messianske æra. I takt med at tidspunktet for vor udfrielse nærmer sig, vil det afspejles i vore religiøse handlinger.

Spørgsmål

Jeg er forvirret angående "maror", de bitre urter, der spises ved Seder-måltidet. Jeg har altid troet, at man forventedes at anvende peberrod, men så hørte jeg, at vi skulle anvende hovedsalat eller romainesalat med en skefuld peberrod. Jeg spiser hovedsalat hele året rundt, og den er ikke bitter, faktisk smager den ret sødt. Så hvorfor spise hovedsalat for at mindes de bitre tider under det ægyptiske slaveri?

SVAR:

Den søde hovedsalat er en lumsk, lille grøntsag. Faktisk udgør dens konsistens en tydelig parallel til det ægyptiske slaveri. Jovist, hovedsalat har en mild og behagelig smag. Det skyldes, at vi plukker den, når planten er spæd, helt ny og frisk. Men prøv at lade den blive i jorden lidt længere, så vil den vise sig bitter og skarp i smagen.

Det var netop rækkefølgen af begivenheder i Egypten. Da israelitterne først kom til landet, blev de budt varmt velkommen, og de følte sig hjemme. Farao opfordrede dem til at lade sig assimilere i samfundet og den ægyptiske kultur, at bidrage til økonomien og helt og fuldt at blive medborgere.

Israelitterne tog med fornøjelse mod tilbuddet. De følte sig bærede over at blive accepteret af en nation så strålende som Ægypten. Det blev deres undergang. De var blevet ført bag lyset. Venligheden var en facade. Da først Farao havde fået israelitterne til at tro på den falske sikkerhed, kunne han manipulere dem. Ikke længe efter forvandlede velkomsten fra varme til bitterhed, og israelitterne blev slaver.

Derfor spiser vi hovedsalat til vort Seder-måltid; ikke den modne og bitre type, men en salat, der stadig er velsmagende og sød. Fordi den søde salat er den bitreste af dem alle.

:

Det ægyptiske slaveri begyndte ikke, da ægypterne vendte sig mod israelitterne. Det begyndte, da israelitterne følte sig godt tilpas i Ægypten. Dette land, datidens supermagt, var vidt berygtet for sine dårlige moralske standarder. Da israelitterne blev imponerede over Ægyptens storhed og pragt og narret af den varme velkomst, mistede de noget af sig selv. Da de blev stolte over den opmærksomhed, der blev vist dem af en tyrann, mistede de deres frihed.

Det samme gør sig gældende i dag. Når vi som jøder måler vort selvværd i forhold til, hvor meget vore naboer accepterer os, når vi higer efter anerkendelse fra andre, som vi bedømmer værende mere magtfulde end os selv, når vi tilpasser vor identitet til det, som andre forventer af os, så har vi solgt vore sjæle til slaveri.

Vi spiser hovedsalat for at minde os selv om, at ikke alt, der smager sødt, er sødt. Ligegyldigt hvor meget sukker, man strør over en bitter urt, så er og forbliver den en bitter urt. Der er intet så bittert som at sælge sin sjæl for at blive accepteret, og der er intet så sødt som friheden til at være sig selv, dén person man virkelig er.

Chag sameach

Børnesider

Er fra Chodesh Sjov med tiladelse

PESACH LABYRINT

Jøderne skal ud af
Egypten! Hjælp dem
finde deres vej til
Det Røde Hav?

Pesach SUDOKU

© 2020 Gabele Zweig Publishing Ltd. 97

Tilmed dig til Chodesh sjov avis for børn. sheinal613@gmail.com

Børnesider

Hvad passer IKKE her

Svar: shofar, sevivoner, chanukya, donuts, hamantashen, æble og honning, challah

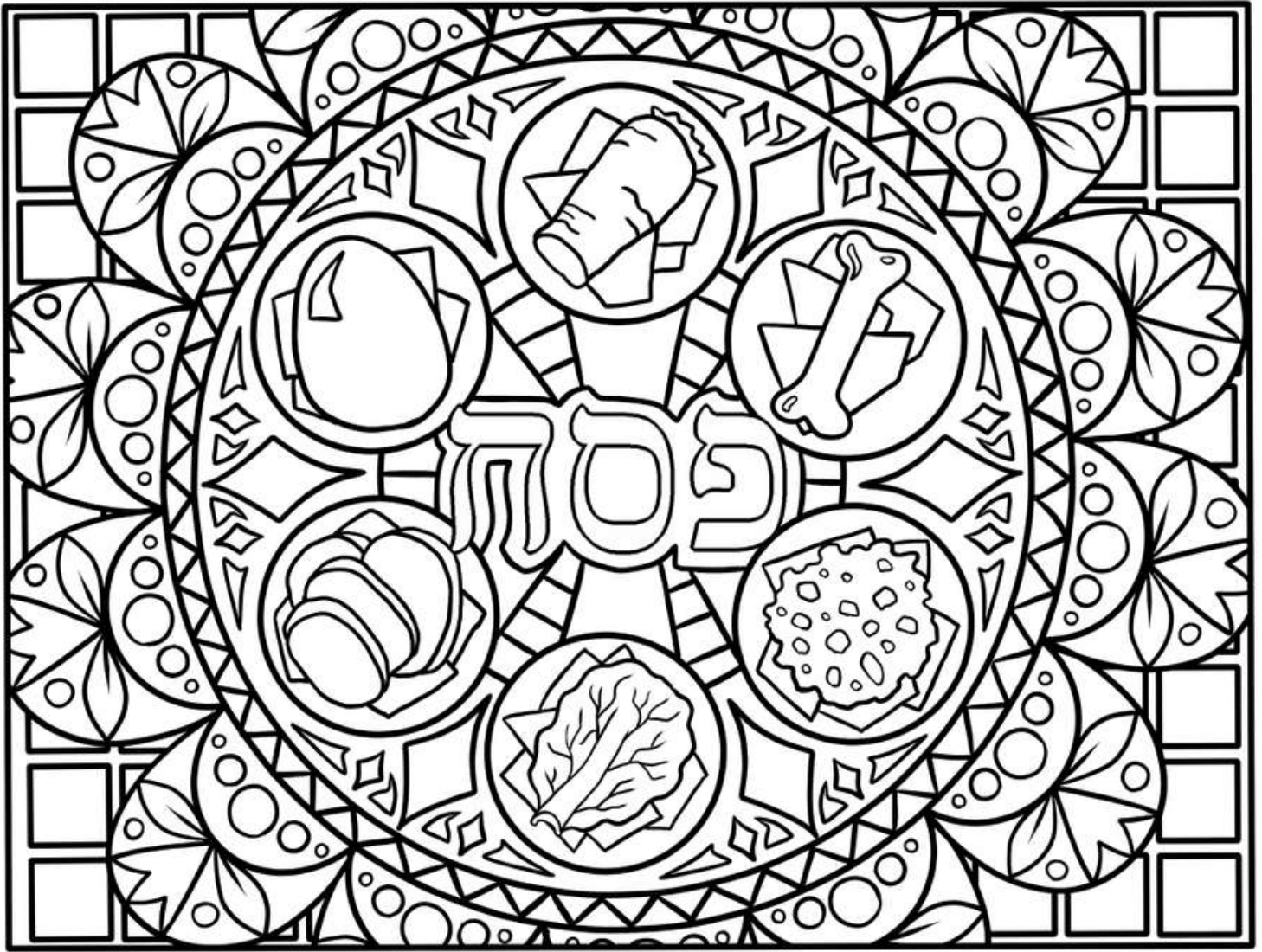

Kan du gætte hvad disse ting er?

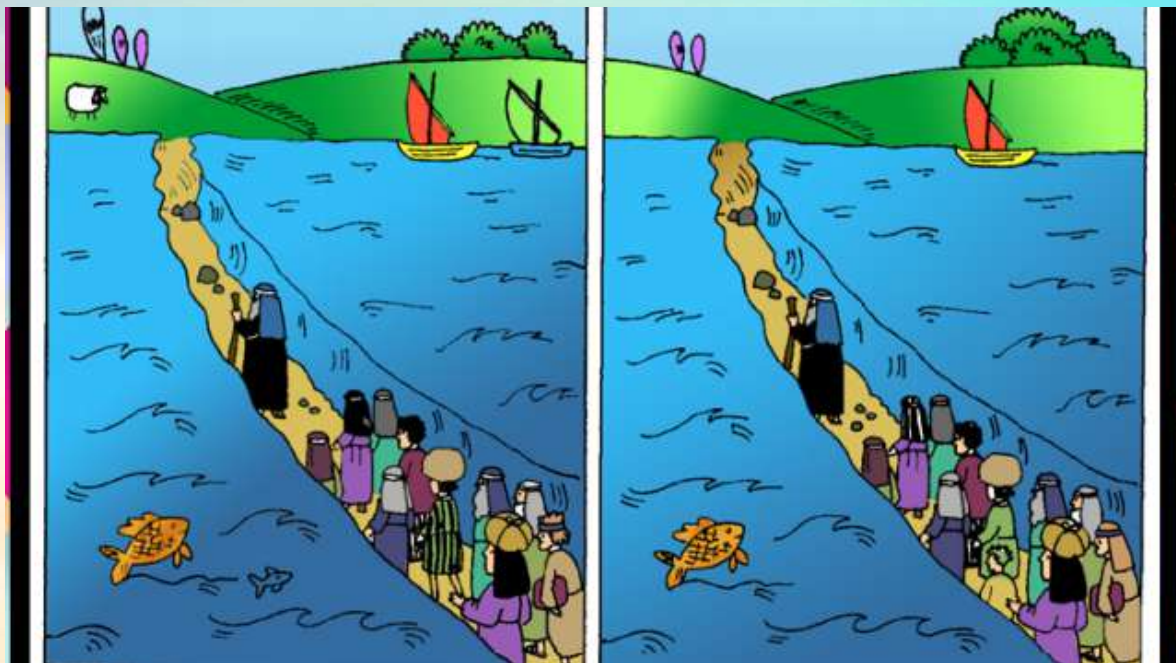
Svar: seder fad, persille, matzah, æg, vin, gaffel

Tilmed dig til Chodesh sjov avis for børn. sheinal613@gmail.com

Børnesider

FIND FORSKELLENE

Seder vejledning

Hvad er en seder?

Sederen er en fest, hvor man læser, fortæller, spiser specielle fødevarer og drikker vin. Den afholdes efter solnedgang på den første og anden aften.

Årets seders er på onsdag, 8. april 2020 og torsdag 9. april 2020.

På sederen skal enhver føle det som om han eller hun personligt rejser ud af Egypten. Vi begynder med historien om vores patriarker Abraham, Isak og Jakob og fortællingen om det jødiske folks dragen ned til Egypten, idet vi ihukommer deres lidelse og forfølgelse.

Vi er sammen med dem, mens G-d sender de ti plager for at straffe Farao og hans nation, og følger med, når de forlader Egypten og krydser det Røde hav.

Vi er vidner til G-ds mirakuløse hånd, når vandene deles, hvilket tillader israelitterne at passere, vende derefter tilbage for at oversvømme de egyptiske legioner. Når vi spiser bitter mad til minde om lidelse og fattigdom, bliver udgangen af Egypten en realitet - lige så ægte som det festlige måltid og festlige skåle der følger.

Hvordan holde man en Seder?

De ceremonielle fødevarer er arrangeret på en ka'arah eller en seder - tallerken – eller en seder dug. Seder betyder 'orden, rækkefølge' på hebraisk, da seder-aftenen følger en helt bestemt rækkefølge, som vi her skal kigge på Rækkefølgen og forklaringerne er i haggadaen.

Selvom teksten er på hebraisk, er det helt acceptabelt at læse haggada i oversættelse, hvis du ikke forstår hebraisk.

I løbet af aftenen får du:

Fire glas vin eller druesaft

Grøntsager dyppet i saltvand

Fladt, knækbrødsagtigt brød kaldet matzah

Bitre urter og romaine salat, dyppet i charoset (en blanding af nødder, æbler og vin)

Et festmåltid

Hver del har sin plads i en 15-trins koreograferet kombination af smag, lyde, fornemmelser og lugte, der har været med det jødiske folk i årtusinder.

Sederens 15 trin

1 KADESH Kiddush

Sederens leder starter med at læse kiddush. Her erklæres dagens hellighed over et glas vin som er det første vi drikker i løbet af sederen.

2 URCHATZ Vaske hænder

Man vasker hænder på samme måde som inden man spiser brød, men denne gang uden velsignelse.

3 KARPAS En stykke grøntsag

Man dypper en stykke grøntsag i saltvand. Derefter udtaler man velsignelse og spiser.

4 YACHATZ Deling af matzah

Den midterste af de tre matzah, som ligger på vores sederfåde skal deles i to stykker. Det største skal lægges til side for at blive brugt til Afikoman. Den anden del af det midterste matzah lægges tilbage på sederfadet. Denne halve matzah symboliserer ydmyghed og vil senere blive spist som ”styrkens brød”.

5 MAGGID Haggada-historien

På dette tidspunkt bliver den fattige inviteret til sederen og sederfadet stilles til side. Det andet glas vin bliver hældt op og tidspunktet er kommet hvor børnene stiller spørgsmålet: ”Ma nishtana halaila haze mikol haleilot?” - ”Hvad gør denne aften anderledes fra alle andre aftener?”

- Alle andre aftener spiser vi chametz eller matzah, denne aften spiser vi kun matzah.
- Alle andre aftener spiser vi alle slags grønsager, denne aften spiser vi marror.
- Alle andre aftener dypper vi ikke engang en gang, denne aften dypper vi to gange!
- Alle andre aftener spiser vi siddende eller tilbagelænet, denne aften spiser vi tilbagelænet.

Barnets fire spørgsmål bliver besvaret i løbet af Haggadah. Svarene giver en hurtig gennemgang af den tidlige historie, jødernes lidelser i Ægypten, plagerne der blev bragt over Ægypten og Hashems mirakler der frigjorde det jødiske folk.

6 RACHTZAH

Håndvaskning før måltidet

Efter halvdelen af Haggadah er læst og det andet glas vin er drukket, er tiden til selve måltidet kommet. Da vi som ved alle helligdage spiser brød (matzah) til måltidet, skal vi også i aften vaske hænder, denne gang med en velsignelse.

7-8 MOTZI MATZAH

Spisning af matzah

Man tager alle 3 stykker matzah, løfter dem op og siger den normale over brød. Derefter lægger man den nederste matzah ned, og siger velsignelsen ”Asher kidishanu....al achilat matzah”.

Man spiser et stykke af hver af de to matzot sammen.

9 MAROR

Bitre urter

Man dypper marror (peberrod/romaine salat) i charoset og siger velsignelsen: ”.....al achilat marror”.

10 KORECH "Sandwich"

Denne "sandwich" er en tradition som er indstiftet af den talmudiske rabbiner Hillel. Den bliver spist med marror i midten. Man tager to stykker af den nederste matza, putter marror i midten og siger "Ken asah Hillel" ("Sådan gjorde Hillel.") og spiser sandwichen

11 SHULCHAN ORECH Festmåltidet

Nu kan vi servere det store festmåltid. Der er tradition for at starte måltidet med et hårdkogt æg i saltvand. En rabbiner fik engang stillet spørgsmålet, hvorfor jøder spiser æg til Pesach. "Fordi æg symboliserer jøder," svarede rabbineren. "Jo længere et æg bliver kogt, jo hårdere bliver det".

12 TZAFUN Den skjulte findes

Når man er færdig med måltidet skal man spise Afikoman, den halve matzah som man lagde til side i starten af aftenen, det er "desserten" som man spiser inden man beder borbøn og den symboliserer offerlammet.

Det er blevet en tradition at børnene tager Afikoman i starten af måltidet og gemmer den for Sederlederen.

13 BERACH

Bordbøn efter maden

Det tredje glas bliver fyldt op og man siger bordbønnen. Efter bordbønnen drikkes det tredje glas med en velsignelse. Nu fylder vi et glas vin op til Elijahu, samtidig med vores fjerde glas. Vi åbner døren og læser et stykke, som symboliserer invitationen til profeten Elijahu der vil meddele os Mashiach' kommen.

14 HALLEL

Lovprisning

Nu hvor vi har hørt om Hashems undergerninger for det jødiske folk er det på tide at vi lovpriser Ham. Når vi er færdige med at læse Hallel siger vi velsignelsen over vinen og drikker det sidste glas.

15 NIRTZAH

Modtagelsen

Sederen er nu veloverstået. Vi er sikre på at Hashem har taget godt imod den og siger "Le-shana haba'ah bi-
jerushalayim: Næste år i Jerusalem!"

CHAROSET

Silja Vainer

GOLDES KOGEBOG Jødisk kokebog med tradition og fornyelse

Min far var dygtig til mange ting, men køkkenet besøgte han hyppigst som smagsdommer. Til pesach var han dog altid aktiv med at arrangere sederfæde og hans spidskompetence var at fremstille "verdens bedste charoset"

- ⇒ 200 gram mandler Mandler og æbler rives fint. Kanel, vin og evt.
- ⇒ 200 gram æbler sukker tilsættes. Charoset smages til. Det skal
- ⇒ 1 spsk. kanel være lidt sødt.
- ⇒ sød vin
- ⇒ evt. lidt sukker

GRØNSAGSKUGEL

- ⇒ 2-3 gulerødder Forvarme ovnen til 190 ° Olie en 8x11 tom-
- ⇒ 2 stilke selleri mer bradepande.
- ⇒ 2 zucchini I en foodprocessor, riv gulerødder, selleri,
- ⇒ 2 kartofler squash, kartofler, pastinak, løg og hvidløg.
- ⇒ 1 pastinak Placer de hakkede grøntsager i en stor skål.
- ⇒ 1 stort løg Rør let pisket æg. Tilsæt kartoffelstivelse, ba-
- ⇒ 2 fed hvidløg gepulver, salt og peber, og bland godt. Tilsæt
- ⇒ 3 æg, let pisket olie.
- ⇒ 1 kop kartoffelstivelse Hæld Kugel dejen i fadet. Bag i 1 time 10 mi-
- ⇒ 1 tsk. bagepulver nutter, eller indtil Kugel er kogt igennem og
- ⇒ 1 1/2 tsk. salt brunet på toppen.
- ⇒ 1/2 tsk. Peber
- ⇒ 3/4 kop olie

KNEIDELACH

- ⇒ 450 g matzahmel Bland matzah mel, æg og salt. Form til kugler
- ⇒ 3-4 æg, godt pisket og kog i 6-Quart gryde fyldt med saltet vand i
- ⇒ Knivspids salt 20-30 minutter.
- ⇒ 3/4 kop suppe bouillon Fjern og afløb. Holde i vand eller suppe indtil
- ⇒ 1/4 kop vand den er klar til at tjene.

KYLLING SUPPE

- ⇒ 1 kylling (1½ - 2 kg.)
 - ⇒ 1 ss. salt
 - ⇒ Peber
 - ⇒ 1 bundt persille
 - ⇒ 1 bundt persille
 - ⇒ 1 bundt dild
 - ⇒ 1 bundt sellerii
 - ⇒ 1 kg gulerødder
- Kyllingen puttes i en stor gryde med vand til det ca. dækker kyllingen eller 3/4 af gryden er fuld. Kyllingen sættes i kog. Skræld 250 g. af gulerødderne og snit i passende stykker. 250 g løg, snittes i passende stykker. Hjeret af sellerien, bladende og evt. en stængel snittes i passende stykker. Persille og dild hakkes. Når kyllingen koger, fjernes skummet og grønsagerne puttes i gryden. Lad det koge ca. 3 timer.

Tag kyllingen op, og si grønsagerne fra vandet som hældes tilbage i gryden. Tag kødet af kyllingen og put det tilbage i vandet. Skræld de sidste gulerødder og løg og selleri, og skær det ud i passende størrelse. (Løgende kan evt. hakkes i en blender, så stykkerne ikke er for store. Grønsagerne puttes i vandet. Lad suppen koge ca ½ time. Smages til med salt og peber.

SPICY ANANAS SALAT

- ⇒ En hel, fersk ananas
 - ⇒ Frisk koriander
 - ⇒ 1 hel rød chili
- Hak ananas i små stykker og drys over med finhakket chili og frisk koriander.

ADMIRALENS ÆBLEKAGE

Annelise Cohen

- ⇒ 5 æg
 - ⇒ 200 g sukker
 - ⇒ 225 g margarine
 - ⇒ 100 g smuttede, kværnede mandler
- Det hele, undtagen æggehvinderne, røres sammen. Æggehvinderne piskes stive og vendes i dejen. 2-2½ kg. æblegrød lægges i bunden af en bageform. Dejen lægges ovenpå som et låg. Kagen bager i 30-45 minutter ved 180-200 grader. Læg staniol ovenpå, så låget ikke bliver brændt.

BRAZILIANSK AVOCADO MANGOSALAT OG GLASSERET KYLLING

- ⇒ ½ hoved salat el. ice-berg
 - ⇒ 1 mango
 - ⇒ 1 avokado
 - ⇒ 1 bdt. Forårsløg
 - ⇒ Soltørrede tomater i olie
 - ⇒ sorte oliven (i skiver)
 - ⇒ croutonstørrede frugter (papaya+ananas) i cachaqa
 - ⇒ 2 stk. kyllingebryst
 - ⇒ ½ spsk. Karry
 - ⇒ 2 spsk. Rørsukker
 - ⇒ 30 g smør
 - ⇒ Lidt kokos
- Læg én bund af salat på én flad tallerken. Pil avokadoen og skær den i skiver, og fordel den over salaten, skræl mangoen og skær den i skiver, fordeles over avokadoen. Soltørrede tomater, oliven og forårsløg skæres i skiver og drysses på.
- Karryen brunes let i smør, og kyllingen steges heri. Rørsukkeren drysses på kyllingen og steges med de sidste par minutter. Kyllingen skæres i 3-4 mm tykke skiver på langs og lægges i en top på frugt og grønt. Drysses med kokos og lidt af de tørrede frugter oplødt i vand.

JORDBÆR SALAT

- ⇒ Ca. 150 g rucola salat eller anden salat (men noget med smag/ikke iceberg)
 - ⇒ Ca. 250 g jordbær
- Salat og jordbær skylles. Rucolaen halveres og lægges i en passende skål. Jordbær skæres i skiver og blandes i salaten.
- Tips: Man kan evt. også skylle og skære jordbærene i skiver, lægge dem i gryde med vand - så det dækker, tilsætte skiver med citron eller lime + 1 dl. frisk hvidvin. Kog det op, sluk og la det stå og trække i 30 min. Sil så bærene fra og tilsæt dem til salaten. Der kan også bruges druer, æbler osv.

MARENGS

Chana Elul

- ⇒ 3 æggehvider Hviderne piskes meget stive, hvorefter der tilsættes tre spiseskefulde af sukkeret, lidt ad gangen, idet der piskes videre, indtil dejen er sej. Resten af sukkeret vendes derefter forsigtigt i, og dejen sættes som toppe på bagepapir. Bagetid ca. 45 min. alt efter, hvor store toppene er, ved 130 grader celsius. Marengs skal være tørre, men må ikke blive brune. Marengsdejen kan med fordel tilsættes kakao, hakket chokolade eller hakkede mandler.
- ⇒ 160 g sukker

NUTELLA

Familien Strumberger

- ⇒ 3 æg Bland æg og sukker rigtig godt. Bland smeltet margarine, kakao og vanille i æg / sukker.
- ⇒ 200 g sukker
- ⇒ 250 g smeltet margarine Opbevares i køleskab i nogle timer og nyd.
- ⇒ 10 spsk kakao
- ⇒ Vaniljesukker

SMÅKAGER

Kate Krivaa

- ⇒ 100 g hasselnøddeker- Hasselnøddekerne kværnes og blandes med det andet. Sættes ud på en bageplade med en teske. Bages ved 180 grader i ca. 8-10 min.
- ner
- ⇒ 100 g sukker
- ⇒ 1 æggehvide